

Снітовська Ольга Йосипівна

кандидат філологічних наук, доцент
кафедра латинської та іноземних мов

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

м. Львів, Україна

ozlotko@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-3086-9503>

ВИЩА МЕДИЧНА ОСВІТА В ЗАРУБІЖЖІ В ІСТОРІОГРАФІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ

Анотація. Актуальність дослідження обумовлюється потребою всебічного осмислення зарубіжного досвіду функціонування національних систем вищої медичної освіти в контексті складних, суперечливих процесів інтеграції України в Європейський простір вищої освіти. Метою статті є здійснення комплексного аналізу історіографії української педагогічної компаративістики про розвиток вищої медичної освіти в зарубіжних країнах для визначення тенденцій, здобутків, вузьких місць і перспектив вивчення цієї проблеми. Методи дослідження: пошуково-евристичний, аналізу, історіографічний, герменевтичний, порівняльний, феноменологічний. Аналіз близько 30 дисертацій, монографій, навчальних посібників із порушеної проблеми виявив їх вузький країнознавчий вектор та подібність формулювання предмета дослідження. Визначено основний вектор досліджень, який стосується підготовки лікарів у профільних ЗВО зарубіжних країн. Проаналізовано спільне та особливе репрезентативних дисертацій про її розвиток у США та окремих європейських країнах (Велика Британія, Польща, Німеччина та ін.); про розвиток неперервної медичної освіти в зарубіжжі; про становлення медсестринської освіти закордоном; про формування зарубіжних систем професійної підготовки лікарів ветеринарної медицини; про зарубіжний досвід організації військово-медичної освіти тощо

Ключові слова: вища медична освіта, зарубіжні країни, історіографічний аналіз, українська педагогічна компаративістика.

Вступ. Складні, суперечливі процеси інтеграції України до європейського простору вищої освіти актуалізують потребу всебічного осмислення зарубіжного досвіду функціонування національних систем професійної освіти загалом та вищої медичної освіти зокрема. Українська педагогічна компаративістика нагромадила значний масив студій про професійну підготовку медичних кадрів у країнах Європи та США. Вони потребують всебічного предметного аналізу для продуктивного використання набутих знань у вдосконаленні національної системи підготовки медичних кадрів та подальшого розвитку студій із цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, невіришеної раніше частини загальної проблеми. Позаяк представлена стаття передбачає безпосередній розгляд наукових студій із порушеної проблеми, відзначмо, що певні спроби аналізу її історіографії здійснювали автори деяких монографій і дисертацій у ракурсі предмета своїх досліджень (Н. Білоусова, Г. Кліщ, Н. Кучумова, Ю. Лавриш, К. Магрламова, Т. Хвалибога, М. Шумило та ін.), однак ця проблема не стала об'єктом спеціального цілісного осмислення.

Мета статті – здійснити комплексний аналіз історіографії української педагогічної компаративістики про розвиток вищої медичної освіти (ВМО) у зарубіжних країнах для визначення тенденцій, здобутків, вузьких місць і перспектив вивчення цієї проблеми.

Методи дослідження: пошуково-евристичний (для виявлення і систематизації наукових матеріалів із порушеної проблеми); аналізу (для поділу нагромадженого масиву студій на окремі складники та їх предметного вивчення); історіографічний (для всебічного осмислення тенденцій, етапів, інших аспектів процесу

нагромадження знань із порушеної проблеми); герменевтичний (для інтерпретації текстів наукових праць), порівняльний і феноменологічний (для зіставлення і виявлення спільного та особливого в доробку українських компаративістів).

Виклад основного матеріалу. Історіографія вітчизняної педагогічної компаративістики з порушеної проблеми має виражений міждисциплінарний профільно-орієнтований характер. Більшість авторів, які долучилися до її формування, зокрема як здобувачі наукових ступенів, переважно є фаховими медиками, їх науковими керівниками і консультантами вступали до свідчені вчені-педагоги. У процесі вивчення доробку про розвиток ВМО в зарубіжжі з'ясувалося, що значна частина присвячених їй монографій, статей і тез наукових конференцій підготовлені за матеріалами дисертацій. Тому зосереджуємося на аналізі дисертацій, також монографій і статей, які містять оригінальний контент наукових знань.

Аналіз близько 30 дисертацій, монографій, навчальних посібників із означеної проблеми виявив їх вузький країнознавчий вектор та подібність формулювання предмета дослідження. З таких позицій окреслимо основні напрями, тенденції та особливості досліджень розвитку ВМО в зарубіжжі.

Передусім відзначмо дослідження, які стосуються основного вектора історіографії щодо підготовки лікарів у профільних ЗВО зарубіжних країн. Так, у докторській дисертації про теоретико-організаційні засади професійної підготовки лікарів в університетах США Т. Хвалибоги (2020) за двома критеріями (панівна науково-педагогічна парадигма, у межах якої розвивається ВМО та характер політичних і соціально-

економічних відносин, що її обумовлюють), запропоновано оригінальну періодизацію її розвитку. Науковиця схарактеризується цей процес крізь призму специфіки та наступності і взаємозалежності двох основних етапів: дореформеного (початок XVII ст. – 1910 р.), коли почала формуватися національна модель медичної освіти за умов існування неакредитованих приватних шкіл, та післяреформеного (1910 р. – початок XXI ст.), коли посилилася академічність медичної освіти завдяки розширенню переліку фундаментальних і природничих дисциплін, зростання ваги наукових досліджень та скорочення чисельності медичних шкіл через жорсткі правила акредитації [1].

Цікавою для порівняння зі згаданою працею є подібна за постановкою предмета дослідження дисертаційна робота М.Шумило (2023) про розвиток ВМО в США у XX–XXI ст. Дослідниця розширила перелік детермінант цього процесу, які, крім особливостей соціального, економічного, культурного розвитку країни, стосуються рівня освіченості населення, його полікультурності, специфіки освітньої системи тощо. Більш детальною (і дещо недосконалою) виглядає його часова градація, що складається з періодів: доколоніального (до 1620 р., коли не було жодних ознак системи медичної освіти); колоніального (1620–1783 рр., коли розпочалося її формування у вигляді «учнівства»); становлення (1783–1910 рр., коли почало формуватися уявлення про роль медичної освіти); реформування та вдосконалення (1910–1975 рр. – виявилось в структурованні професійної підготовки в медичній школі); глобалізації (від 1975 р. і дотепер, що супроводжується посиленням державного регулювання та диверсифікацією окремих компонентів ВМО) [2].

Крізь призму порівняння також підходимо до аналізу комплексних праць про розвиток системи ВМО у Великій Британії. Докторська дисертація К. Магрламової увиразнює концептуальні наративи вивчення цієї проблеми. Вони виявляються, по-перше, у визначенні стратегій її розвитку як екстраполяції результатів діяльності міжнародних медичних об'єднань (координація діяльності законодавчих органів і ЗВО медичного профілю; забезпечення її глобальної модернізації через мережу міжнародних медичних об'єднань; вплив інтеграційних процесів на стандартизацію і якість медичної підготовки лікарів); по-друге, в її представленні як цілісної педагогічної системи, що охоплює цільовий, теоретико-методологічний, організаційний, змістовий, технологічний, результативний, компоненти; по-третє, показі її неперервності у форматі почергового здобуття майбутніми фахівцями ступенів бакалавра, магістра, доктора філософії тощо [3].

Приріст знань дає і дисертація І.Паламаренко про систему професійної підготовки сімейних лікарів у вищих медичних школах Великої Британії. З'ясувавши її генезу, особливості, організаційні засади і структурні компоненти, науковиця предметно схарактеризувала основні етапи цього процесу від вступу, зарахування, власне професійної підготовки до післядипломної освіти, підвищення кваліфікації тощо. Цю логічну рецепцію концептуалізує позиція, згідно з якою збалансування суспільних потреби та особистих інтересів і запитів визначає зміст і різні напрями професійної підготовки майбутніх медиків [4].

«Заокеанський» вектор вивчення порушеної проблеми розширює дисертація Ю.Лавриш про професійну підготовку медичних сестер в університетах Канади. Написана згідно з напрацьованими українською компаративістикою підходами праця може слугувати прикладом ретрансляції загальних характеристик національних систем вищої професійної освіти, що виявляється в стандартних визначеннях її детермінант, принципів, інших компонентів. При цьому показуються і її особливості: ступеневість (бакалавр, магістр, доктор сестринських наук); диференційованість спеціальностей, що досягається завдяки різноманіттю навчальних програм та стимулює мобільність щодо зміни місця навчання і неперервність професійного розвитку за участі професійних асоціацій тощо. Заслуговує на відзначення і показ системи підготовки викладачів сестринської справи, що має виразну психолого-педагогічну і технологічну (ІКТ) спрямованість [5].

«Європейський» вектор широко представлений студіями про розвиток національних систем ВМО німецькомовних країн. У дослідженні Н.Кучумової показано особливості розвитку та здійснено синтезований і порівняльний аналіз національних моделей допрофесійної, професійної, післядипломної підготовки медиків Швейцарської Конфедерації, Німеччини та Австрії. Таким чином увиразнюються загальні тренди європейської політики у сфері ВМО, що спрямовані на їхню гармонізацію та оптимізацію умов для вільного руху медичних кадрів у межах регіону та мають виразний людино- і студентоцентричний та пацієнтоорієнтований характер [6].

Цікавою для порівняння є дисертація Г.Кліш, яка розвитком медичної освіти в Австрії детермінувала характером реформування 41 компонента національної медичної галузі. Доведено, що поряд з європейськими стандартами саме вони визначали пріоритети підготовки майбутніх фахівців щодо забезпечення профілактичної та просвітницької роботи з громадянами задля формування в них відповідального ставлення до свого здоров'я. У з'ясуванні питання щодо вдосконалення системи ВМО акценти змістилися на раннє залучення майбутніх фахівців до професійної діяльності за рахунок постійного оновлення клінічної бази закладів освіти, залучення до викладання найкращих учених і медиків-практиків [7].

Притаманна вітчизняній компаративістиці пріоритетність педагогічної полоністики проявилася і в досліджуваному тематичному векторі. Про це свідчать монографія Л.Грищука і В.Городецького «Медична освіта у Польщі» (Тернопіль, 2006), дисертація К.Хоменко про формування професійної компетентності майбутніх лікарів в університетах Польщі у 1990–2015 рр. [8], інші наукові матеріали. Їх аналіз виявив подібні та особливі погляди на розвиток ВМО Польщі. Зокрема, у баченні К.Хоменко її становлення позначилося періодами створенням структури медичних університетів та трансформації їх функціонування на засадах європейської демократії в 1990–2005 рр.; динамічного розвитку та кардинальних змістовно-процесуальних змін у професійній підготовці майбутніх лікарів у 2005–2011 рр.; розвитку процесів модернізації в контексті євроінтеграційних прагнень країни у 2011–2015 рр. [8].

Червоною стрічкою крізь дослідження про розвиток медичної освіти закордоном проходить концепт її безперервності. За чинної історіографічної ситуації не втратила актуальності колективна монографія «Система безперервної медичної освіти» (1994), яка вплинула на подальший розвиток студій із цієї проблеми та дає підстави для порівняння зрушень, що відбулися у цій сфері за наступного тридцятиріччя. Узагальнивши значний фактографічний матеріал, її автори показали, що в більшості країн Європи, Центральної і Південної Америки, Індії термін навчання тривав 6–7 років. Після цього випускники здобували встановлені в них звання (лікар, бакалавр медицини, ліценціат, кандидат медицини та ін.). Відтак починалася післядипломна практично орієнтована підготовка, зокрема, інтернатура як форма різнопрофільного клінічного стажування з'ясувавши спільне та особливе цього процесу в різних країнах, науковці спрогнозували тренди щодо збільшення тривалості професійної підготовки лікаря-спеціаліста до 12–15 років, розширення її спеціалізацій, посилення міждержавного обміну досвідом тощо [9].

Не виявлено появи в наступні роки тематичних студій, які б узагальнювали світовий досвід розвитку ВМО, а окремі країнознавчі дослідження не компенсують потреби її синтезованого осмислення в розрізі тенденцій інтернаціоналізації та глобалізації. Навчальні видання на кшталт посібника «Медична освіта у світі та в Україні: Дипломна освіта. Післядипломна освіта. Безперервний професійний розвиток» (2005) лише частковим чином компенсують цю прогалину, адже означена проблема потребує осмислення не лише на дидактичному, а й на академічному рівнях.

Нові підходи в розвитку історіографії в означеному напрямі відображає дисертація Н.Білоусової про професійну підготовку медичних представників фармацевтичних компаній у ФРН (2021). Відзначаємо інноваційність самої постановки проблеми, адже питання неперервності підготовки медичних кадрів в українській педагогічній компаративістиці переважно розглядається крізь призму діяльності закладів освіти різних рівнів та післядипломної освіти. У праці авторка зосередилася на аналізі організаційно-правового та дидактичного забезпечення підвищення кваліфікації провізорів та зіставленні такого досвіду Німеччини, України, інших європейських країн [10].

Як важливий та відносно самостійний напрям досліджень про розвиток ВМО в зарубіжжі розглядаємо студії про розвиток медсестринської освіти. Його міждисциплінарний характер дає змогу виокремити два їх струмені: педагогічно-компаративістський та медично-клінічний. Перший презентують праці про підготовку медичного персоналу в коледжах України, які певним чином висвітлюють і аналогічний зарубіжний досвід (приміром, розвідка О.Коваленко про формування самостійності медичного персоналу в процесі фахової підготовки в медичних коледжах). А в дисертації Ю.Колісник-Гуменюк (2013) про формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі підготовки в медичних коледжах предметно аналізуються відповідні міжнародні і національні етико-деонтологічні студії, документи та етичні кодекси медичних сестер.

Становлять інтерес праці, у яких безпосередньо

висвітлюється зарубіжний досвід підготовки медичних сестер. Поряд зі згадуваним дослідженням Ю.Лавриш про її здійснення в університетах Канади, відзначмо дисертацію К.Пікон про підготовку фахівців сестринської справи за умов ступеневої системи освіти США. Показавши столітню ретроспективу її становлення, диференційованість, розгалуженість і різноманіття організаційної структури, авторка схарактеризувала специфіку підготовки медичних сестер на різних рівнях вищої освіти – від молодшого спеціаліста (асоційована, практикуюча медсестра) до бакалавра і магістра та ступеня доктора, що здобувається в процесі післядипломної освіти. Цей процес уявляє комплексна модель порівняння систем підготовки фахівців сестринської справи у ЗВО США (шестиступенева) та України [11].

Серед статійних публікацій відзначмо розвідку Т.Бондар і Н.Мукан про розвиток системи медсестринської освіти у Швейцарії на вищому середньому і третинному рівнях. Спираючись на аналіз маловідомих джерельних матеріалів, авторки показали особливості її фінансування, процес прискореного реформування під впливом глобалізації, функціонування організаційної структура та розкрили основні аспекти розвитку у вигляді впливу профільних університетів на соціально-економічне життя країни, підтримки з боку держави і приватного сектору тощо [12].

У 2010-х рр. активізувалися зусилля працівників Національного університету біоресурсів і природокористування України та інших наукових осередків щодо вивчення зарубіжних систем професійної підготовки лікарів ветеринарної медицини. З-поміж здобутків цього напрямку студій відзначмо дисертації про їхній розвиток у Великій Британії (О.Канівець, 2015) та Німеччині (О.Пилипенко, 2018 [13]). Вони відзначаються подібними (традиційними) структурно-змістовими підходами: крізь вимір етапів професійної підготовки фахівців розкриваються особливості її структури, змісту, форм, методів тощо. Під таким кутом показано своєрідність моделі підготовки лікарів ветеринарів Німеччини: складні механізми функціонування, зумовлені різноманіттям нормативних актів, специфікою управління вищою освітою на федеральному рівні, автономією університетів, широкою диференціацією спеціальностей тощо [13].

За умов перебування України у військовому стані особливої актуальності набуває зарубіжний досвід організації військово-медичної освіти. На жаль, вітчизняні науковці зробили лише незначні кроки в його осмисленні. Це засвідчують розвідки В.Фурдика про підготовку керівних кадрів військової медицини в країнах СНД за стандартами НАТО, які передбачають формування фахових знань і вмій гармонійно взаємодіяти із глобальним швидко змінюваним суспільством; Б.Клішевича, В.Паська, які, проаналізувавши розвиток військової медичної освіти в розвинутих країнах світу, показали її детермінованість потенціалом національної економіки і наукових кадрів та організаційну структуру і особливості функціонування профільних ЗВО, тривалість і багатоступеневість безперервної військової медичної освіти та її інтегрованість із цивільною освітою і наукою тощо. У такому ж ракурсі підготовлений навчальний посібник Б.Клішевича та І.Гончаренка про військово-медичну освіту в країнах НАТО

[14]. Ця нечисленна група студій має вузьке коло авторів, які орієнтувалися на російськомовну літературу та майже не використовували західні джерела.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Представлений аналіз доробку українських компаративістів про розвиток ВМО в зарубіжних країнах, з одного боку, свідчить про значний поступ у цьому напрямі, який активізувався із середини 2010-х рр. Його позначають близько двох десятків дисертацій про розвиток національних систем ВМО та низка монографій, навчальних посібників, статей, які не дублюють їхнього змісту. З іншого боку, дослідження з

означеної проблеми мають доволі вузький країнознавчий вектор, який охоплює передусім США і кілька європейських країн. На такому тлі науковці ретранслюють як подібні, «стандартні» наративи, так і оригінальні підходи, інтерпретації, оцінки досліджуваних феноменів. Перспективи подальших студій вбачаємо в ретельному вивченні зарубіжного досвіду розвитку військово-медичної освіти та здійсненні комплексного порівняльного аналізу національних систем ВМО, які не лише подібні, а й відмінні за своєю природною, наприклад, США і Канади та країн Європи, Азії тощо.

Список використаної літератури

1. Хвалибога Т.І. Теоретико-організаційні засади професійної підготовки майбутніх лікарів в університетах США: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. Хмельницький, 2020. 557 арк.
2. Шумило М.Ю. Розвиток вищої медичної освіти у США (XX–XXI століття): дис. ... док. філософ.: 011. Львів, 2023. 292 арк.
3. Магрламова К.Г. Теоретичні і практичні засади професійної підготовки майбутніх лікарів у вищих медичних навчальних закладах Великої Британії: дис. док. пед. наук: 13.00.04. Умань, 2018. 659 арк.
4. Паламаренко І.О. Професійна підготовка сімейних лікарів у вищих медичних школах Великої Британії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2012. 20 с.
5. Лавриш Ю.Е. Професійна підготовка медичних сестер в університетах Канади: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2009. 20 с.
6. Кучумова Н.В. Розвиток системи вищої медичної освіти у німецькомовних країнах (друга половина XX – початок XXI століття): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Дрогобич, 2012. 225 арк.
7. Кліщ Г.І. Професійна підготовка лікарів в університетах Австрії: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2013. 349 арк.
8. Хоменко К.В. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів в університетах Польщі (1990–2015). 13.00.01. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2017. 237 арк.
9. Казаков В.М., Талаласко О.М., Гаріна М.Г., Камнецький М.С. Система безперервної медичної освіти. Донецьк: б.в., 1994. 175 с.
10. Білоусова Н.А. Професійна підготовка медичних представників фармацевтичних компаній у Федеративній Республіці Німеччини: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2021. 19 с.
11. Пікон К.С. Професійна підготовка майбутніх фахівців сестринської справи в умовах ступеневої освіти у вищих навчальних закладах США: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. 2021. 266 арк.
12. Бондар Т., Муқан Н. Тенденції розвитку медсестринської освіти у Швейцарії *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Т.1. Вип 47. С.276–284.
13. Пилипенко О.П. Професійна підготовка фахівців ветеринарного профілю у ВНЗ Німеччини. 13.00.04. Київ, 2018. 394 арк.
14. Клішевич Б.А. Гончаренко І. Ф. Військово-медична освіта в країнах НАТО: *навчальний посібник*. Київ: МП Леся, 2015. 80 с.

References

1. Khvalyboha, T.I. (2020). *Teoretyko-orhanizatsiini zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh likariv v universytetakh SShA* [Theoretical and organizational principles of professional training of future doctors in USA universities] [Unpublished doctoral dissertation]. Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy. [in Ukrainian]
2. Shumylo, M. Yu. (2023). *Rozvytok vyshchoi medychnoi osvity u SShA (XX–XXI stolittia)* [Development of higher medical education in the USA (XX–XXI centuries)] [Unpublished PhD dissertation]. Lviv, Lviv Polytechnic National University. [in Ukrainian]
3. Mahrlamova, K.H. (2018). *Teoretychni i praktychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh likariv u vyshchyykh medychnykh navchalnykh zakladakh Velykoi Brytanii* [Theoretical and practical principles of professional training of future doctors in higher medical educational institutions of Great Britain] [Unpublished doctoral dissertation]. Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University. [in Ukrainian]
4. Palamarenko, I.O. (2012). *Profesiina pidhotovka simeinykh likariv u vyshchyykh medychnykh shkolakh Velykoi Brytanii* [Professional training of family doctors in higher medical schools of Great Britain] [Extended thesis of candidate dissertation]. National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. [in Ukrainian]
5. Lavrysh, Yu.E. (2009). *Profesiina pidhotovka medychnykh sester v universytetakh Kanady* [Professional training of nurses in Canadian universities] [Extended thesis of candidate dissertation]. Institute of pedagogical education and adult education. APN of Ukraine. [in Ukrainian]
6. Kuchumova, N.V. (2012). *Rozvytok systemy vyshchoi medychnoi osvity u nimetskomovnykh krainakh (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittia)* [Development of the system of higher medical education in German-speaking countries (second half of the 20th – beginning of the 21st century)] [Unpublished doctoral dissertation]. Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. [in Ukrainian]
7. Klishch, H.I. (2013). *Profesiina pidhotovka likariv v universytetakh Avstrii* [Professional training of doctors in Austrian universities] [Unpublished doctoral dissertation]. Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University. [in Ukrainian]
8. Khomenko, K.V. (2017). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh likariv v universytetakh Polshchi (1990–2015)* [Formation of professional competence of future doctors in Polish universities (1990–2015)] [Unpublished doctoral dissertation].

National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. [in Ukrainian]

9. Kazakov, V.M., Talalaienko, O.M., Harina, M.H., & Kamenetskyi, M.S. (1994). *Systema bezpererвної medychnoi osvity* [System of continuous medical education]. B.v. [in Ukrainian]

10. Bilousova, N. A. (2021). *Profesiina pidhotovka medychnykh predstavnykh farmatsevtichnykh kompanii u Federatyvni Respublitsi Nimechchyny* [Professional training of medical representatives of pharmaceutical companies in the Federal Republic of Germany] [Extended thesis of candidate dissertation]. National Aviation University. [in Ukrainian]

11. Pikon, K.S. (2021). *Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv sestrynskoï spravy v umovakh stupenevoi osvity u vyshchyykh navchalnykh zakladakh SShA* [Professional training of future nursing specialists in the conditions of graduate education in higher educational institutions of the USA] [Unpublished candidate dissertation]. Rivne State Humanitarian University. [in Ukrainian]

12. Bondar, T. & Mukan, N. (2022). Tendentsii rozvytku medsestrynskoï osvity u Shveitsarii [Trends in the development of nursing education in Switzerland, topical issues of humanitarian sciences]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 1, 47, 276–284. [in Ukrainian]

13. Pylypenko, O.P. (2018). *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv veterynarnoho profilu u VNZ Nimechchyny* [Professional training of veterinary specialists in German universities] [Unpublished candidate dissertation]. National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. [in Ukrainian]

14. Klishevych, B.A. & Honcharenko, I.F. (2015). *Viiskovo-medychna osvita v krainakh NATO* [Military medical education in NATO countries]. MP Lesia. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 22.09.2024 р.

Стаття прийнята до друку 26.09.2024 р.

Snitovska Olha

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Department of Latin and Foreign Languages

Lviv National Medical University named after Danylo Halytskyi, Lviv, Ukraine

HIGHER MEDICAL EDUCATION ABROAD IN THE HISTORIOGRAPHY OF UKRAINIAN PEDAGOGICAL COMPARATIVE STUDIES

Abstract. The relevance of this research is driven by the need for a comprehensive understanding of foreign experiences in the functioning of national higher medical education systems within the context of Ukraine's complex and contradictory processes of integration into the European Higher Education Area. The article aims to conduct a comprehensive analysis of the historiography of Ukrainian pedagogical comparative studies on the development of higher medical education in foreign countries to identify trends, achievements, gaps, and prospects for studying this issue. The research methods include search-heuristic, analysis and synthesis, historiographic, hermeneutic, comparative, and phenomenological. As a result of search-heuristic and scientific research work, about 30 dissertations, monographs, and educational manuals on the issue were identified and analyzed. Based on this, their narrow country-specific focus and the similarity in the formulation of the research subject were identified, as well as the directions, trends, and features of research on the development of higher medical education abroad were outlined. It was shown that the historiography of domestic pedagogical comparative studies on this issue has a pronounced interdisciplinary profile-oriented character. Most of the authors involved in its formation, particularly degree candidates, were mainly professional medics, with their scientific supervisors and consultants being experienced scientist-pedagogues. When studying the body of work on the development of higher medical education abroad, it was found that a significant portion of the monographs, articles, and theses of scientific conferences dedicated to it were prepared based on dissertation materials. Therefore, the focus was on analyzing dissertations, as well as monographs and articles containing original scientific knowledge. The main vector of research related to the training of doctors in specialized higher education institutions in foreign countries was determined. Common and distinctive features of representative dissertations on its development in the USA and certain European countries (Great Britain, Poland, Germany, etc.), as well as on the development of continuous medical education abroad, the establishment of nursing education abroad, the formation of foreign systems of professional training for veterinary doctors, and foreign experience in the organization of military medical education were analyzed.

Keywords: higher medical education, foreign countries, Ukrainian pedagogical comparative studies, historiographic analysis.